

MARY SCHOON

*In de donkere nacht
vaart Aagt uit.
Welk geheim neemt
ze met zich mee?*

Haar
verborgen
geheim

Roman

Mary Schoon

Haar verborgen geheim



Uitgeverij Zomer & Keuning

Proloog

7 oktober 1921

Het is halfacht in de morgen. Een gure oktoberwind waait over de schemerige begraafplaats van Wognum. Een man in een verschoten jas en met een pet op het hoofd loopt iets voorovergebogen tussen de paden en kijkt zoekend rond. Hij draagt een houten laddertje op zijn schouder en een schop in zijn hand. Helemaal aan de zijkant staat hij stil voor een dikke leistenen grafsteen. Hij gooit ladder en schop op de grond en schraapt met zijn blankgeschuurde klomp een hoop bladeren weg. Dan haalt hij een verfromfaaid briefje uit zijn zak, strijkt dat op zijn bovenbeen glad en leest. Hij knikt goedkeurend.

Hier moet hij zijn. Dit is het graf dat geruimd moet worden. Op één jaar na is dit graf dertig jaar oud. De grafrechten worden allang niet meer betaald. De paar overgebleven familieleden wonen ergens in Amsterdam, niet meer te traceren. Hier in Wognum doen ze niet moeilijk. Zolang er ruimte is, vindt de pastoor alles best, maar nu Pietje Zwart, ook wel Pietje Pek genoemd, zeer binnenkort gaat hemelen, hebben ze deze plek nodig.

Pietje Zwart, dat driftige voddenboertje dat voor geen jaar terug nog met zijn hondenkar langs de weg scharrelde en je lachend voor een stuiver wist af te zetten, geeft er na vijftachtig jaar de brui aan en deze keer wil Barend er eens geen haastklus van hebben. Hij springt 's morgens ook niet meer als een jonge hond uit zijn mand, want ook aan hem begint vadertje tijd te knagen.

Barend stopt een verse pruim achter zijn kiezen, grijpt de schop en begint aan de klus. De grond is zwaar. Het heeft veel

geregend de afgelopen dagen en nu miezert het ook alweer. Af en toe staat hij stil en recht hij zijn rug. Hij verschuift zijn pruim van de ene naar de andere kant van zijn wang en gaat verder. De kerkklok laat één slag horen. Half negen. Plots stuit zijn schop op de kist. Zorgvuldig schraapt hij het zand van het deksel. Zo op het eerste gezicht ziet het hout er nog gaaf uit. Dat is hij weleens anders tegengekomen.

Hij graaft de grond eromheen weg zodat de kist vrij komt te staan. Hij trekt het laddertje in de kuil, zet het met een stoot in het zand vast en klautert vermoeid naar boven. Tegen de grote grafzerk van wijlen groenteboer Klaas Boon puft hij uit. Maar niet voor lang, want hij is toch wel razend nieuwsgierig wat hij zo aantreft.

Opnieuw daalt Barend het graf in. Met een koevoet wrikt hij het deksel open en met een zwaai gooit hij het gevaarte boven zijn hoofd op de kant. Pas dan kijkt hij in de kist. Van schrik schiet het pruimensap in zijn keel en hoestend en proestend spuugt hij de natte prop tabak uit. Hij wrijft in zijn ogen, maar hij heeft het goed gezien! Bibberend op zijn kromme benen grijpt hij het laddertje vast en krabbelt omhoog.

Daar zoekt hij steun aan een zerk om bij te komen. Dit heeft hij nog nooit meegemaakt!

Een lege kist! Geen beenderen, geen skelet, geen overblijfselen van een doodshemd of bekleding, niets! Het is alsof iemand een misselijke grap met hem uithaalt. Loerend kijkt hij om zich heen, maar behalve de krassende kraai hoog boven hem op een tak, is hier helemaal niemand. Een flinke bries laat de dorre bladeren ruisen. Klapwiekend vliegt de kraai op, alsof hij hier niets mee te maken wil hebben.

Barend kijkt om zich heen. Wat nu? Wat heeft zich hier vroeger afgespeeld? Dit riekt naar misdaad. Hij moet de veldwachter waarschuwen, wie weet ook de burgemeester en niet te vergeten meneer pastoor! Nogmaals staart hij op het briefje alsof daar het antwoord op te vinden is. Het grafnummer klopt, hij heeft op de juiste plek gegraven. In deze kist hadden

de overblijfselen van Sijtje Bleeker moeten liggen. Een meisje van net zeventien jaren jong. Hadden! Ineens krijgt hij haast. Hier moet hij melding van maken. Melding van een ledige doodskest! In de consternatie vergeet hij zijn schop, voelt niet eens dat zijn pet van zijn hoofd waait en hij kloeft met grote stappen dwars de begraafplaats over richting de uitgang. Knarsend gaat de poort open en piepend valt die achter hem in het slot. Onophoudelijk drenst de regen uit de grauwe lucht.

1

8 juni 1890

Rinus zit naast het bed van zijn doodzieke vrouw. Haar magere hand houdt hij in zijn grote knuist. Met zijn duim streelt hij over het slappe, bleke vel. Ze opent haar ogen en liefdevol kijkt ze naar hem op. Ze wil wat zeggen, maar het kost haar te veel moeite. Haar ademhaling wordt met het uur zwakker. Ze draait zich nog meer naar hem toe en kijkt hem smekend aan.

‘Sst,’ sust Rinus. ‘Zeg nou maar niks meer. Hij duwt haar zacht terug, strijkt een lok van haar klamme voorhoofd en glimlacht haar bemoedigend toe. Toch schrikt hij wanneer haar adem stokt. Even maar, want dan gaat haar borst alweer op en neer.

Hij is bang, zo ontzettend bang om haar te verliezen, maar het gaat wel gebeuren. Hij wil er niet over praten, zelfs niet aan denken. Marijtje is moediger. Opnieuw kijkt ze Rinus dwingend aan en opeens is ze heel helder. ‘Rinus, toe, beloof me dat je een goede moeder voor onze kinderen zult zoeken.’

Rinus schudt zijn hoofd. ‘Niet over praten, Marijtje, zover is het nog niet.’

Ze glimlacht, neemt opnieuw een teug adem en zegt: ‘Onze brakkies kunnen nog niet zonder, Rinus. Laat straks niet alles op Sijtje neerkomen. Het meisje doet zo haar best, maar laat haar nog een poosje kind blijven. Zoek een goede vrouw, ook voor jezelf.’

Rinus schudt zijn hoofd. ‘Hoe kun je nou zoiets zeggen, Marijtje.’ Heldere tranen biggelen over zijn wangen. ‘Wees nou toch stil.’

‘Rinus, pas dan zal ik mijn ogen kunnen sluiten en me rustig overgeven aan de Heer.’ Ze knijpt hem in zijn hand. ‘Rinus, beloof het me!’

Roerloos zit hij daar. Het is alsof er een zware steen op zijn borst drukt. Hij krijgt het bijna net zo benauwd als zij. Wat ze van hem vraagt, is onmogelijk. Hij buigt zijn hoofd en nu zit die grote lompe vent die van niks en niemand bang is, te snotteren als een klein kind. Weer blijft het een paar minuten stil. Wanneer Rinus opkijkt, ziet hij haar koortsogen hem smekend aanstaren. Hij vat haar beide handen en drukt er een kus op. Dan knikt hij bijna onmerkbaar.

Maar daar neemt Marijtje geen genoegen mee. ‘Zeg het Rinus, ik wil het je horen zeggen.’

Rinus kijkt zijn vrouw aan, buigt zich naar haar over, kust haar op haar bevende mond en zegt: ‘Ik beloof het, Marijtje, ik zal een goede moeder voor ze zoeken.’

Tevreden sluit Marijtje haar ogen.

Drie kinderen staan met strakke gezichtjes voor de open bedstee en kijken naar hun overleden moeder. Eerst durfden ze niet zo dichtbij te komen, maar het is helemaal niet eng. Moeder ziet wel wit, maar voor de rest is het net alsof ze slaapt. Plots klinkt er gestommel in het kleine keukentje. De kist wordt naar binnen gebracht. Enkele buurvrouwen sturen de kinderen naar buiten. De vrouwen komen Marijtje wassen, haar doodshemd aantrekken, haar handen vouwen en een rozenkrans tussen haar vingers strengelen. In de keuken staat haar lompe kerel, voor wie ze allemaal ontzag hebben, met afhangelende schouders te wachten. Als hij om een hoekje kijkt, ziet hij nog net hoe ze Marijtje opnemen en in de kist leggen. Verdwaaasd trekt Rinus zich terug. Hij zakt op een keukenstoel neer. Hij heeft beste burenen. Een beetje bazige vrouwen, die het altijd beter menen te weten en tegen wie Marijtje nooit op kon, maar die het goed bedoelen.

In de daaropvolgende dagen zijn ze er voor hem. Ze bered-

deren zijn huishouden, zijn lief voor de kinderen, ontvangen bezoek en schenken koffie. Alles nemen ze Rinus uit handen.

Telkens is er wel een buurvrouw, die pas laat in de avond door het donker naar haar eigen huisje sliffert, en bij het kriecken van de dag rammelt de volgende alweer aan zijn achterdeur. Die smeert brood voor iedereen en helpt Teun en Maartje de deur uit. Sijtje, Rinus' oudste dochter, blijft thuis. Dat was het laatste halfjaar al zo, toen Marijtje het door haar ziekte allemaal niet meer aankon. Als een klein moedertje helpt Sijtje op de dag van de begrafenis haar jongere zusje in de kleren, ze kamt haar haren en haalt een nat lapje over haar gezicht. Teun redt zichzelf, maar houdt zich afzijdig. Die zit meer bij zijn geit in de schuur dan in huis, waar moeder in haar kist, in het midden van de kamer, tussen twee brandende kaarsen staat. Rinus vertoeft deze dagen met zijn kinderen in de kleine keuken. Enkel als ze echt even in de kamer moeten zijn, sluipen ze op poezenvoeten rond alsof ze bang zijn moeder wakker te maken. Ze zijn het de laatste maanden gewend om stil te doen. Moeder lag zo akelig ziek te zijn in de bedstee met open deuren, zodat ze wat naar buiten kon kijken. Huilen durven ze niet, want als zij huilen, begint vader ook en dat is zo'n naar gezicht. Maar 's avonds in bed, in het afgetimmerde kamertje op de lage zolder, en met haar hoofd diep onder de dekens, durft Sijtje zich te laten gaan. En dan klinkt vanuit het kamertje naast haar eveneens een gesmoord geluid. Beneden in de keuken drukt Rinus wanhopig zijn handen tegen zijn oren om hun verdriet maar niet te horen.

Verbaasd kijkt Sijtje naar de rijk gedekte tafel. Waar komen al die cadetten vandaan? En die plakken ham en kaas? En die dikke sigaren, zodat de kamer algauw blauw staat van de rook? Vader heeft daar als klompenmaker helemaal geen geld voor, zouden die buurvrouwen dat wel weten? Ze kunnen nu wel van alles in huis halen, maar wie gaat dat betalen? Iedereen lijkt wel uitgehongerd en zelfs vader zit te schransen alsof

hij in dagen niets gegeten heeft. Maartje speelt met haar pop tussen de schuifelende voeten. Teun proppte twee cadetten in zijn broekzak en vlucht naar zijn sik in de schuur. Er wordt druk gepraat en zelfs zo af en toe gelachen. Nu komt de bruine kruik ook nog op tafel.

Maar na een paar uur staat iedereen op om het huis te verlaten. De buurvrouwen wassen de kopjes en glazen af en na een korte groet vertrekken zij ook. Eindelijk zijn ze alleen. Vader zet het raam open zodat de rook eruit kan. Hij kijkt de lege kamer rond, trekt de deur achter zich dicht en laat zich dan zuchtend op een keukenstoel vallen. Sijtje gaat naar hem toe en pakt zijn hand. Glimlachend trekt Rinus zijn dochter bij zich op schoot. Eigenlijk is ze daar te groot voor, want dat doe je niet meer als je vijftien bent, maar het voelt zo fijn om even bij vader te zitten. Ze legt haar hoofd tegen zijn borst en slaakt een diepe zucht.

‘Nou moeten we het alleen zien te rooien, meidje,’ zegt Rinus.

‘Gaan we redden, vader,’ antwoordt Sijtje dapper. ‘Dat zou moeder gewild hebben.’

Rinus zijn mond verstrakt. Want wat moeder wilde, durft hij niet te zeggen.

Het wordt herfst, de bomen verkleuren, de paddenstoelen schieten uit de grond en Maartje komt elke dag met haar zakken vol kastanjes thuis. Daar maakt ze poppetjes van, een klusje waar ze uren zoet mee is. Naast de werkschuur bekijkt Rinus het oppervlak van een boomstam alvorens hij beslist in hoeveel stukken hij die gaat zagen. Hij let op onregelmatigheden zoals kwasten en knoesten, de plekken waar de takken aan de boom hebben gezeten. Met een mes maakt hij inker-vingen, zodat hij weet waar hij straks moet zagen.

Hij kijkt op als Sijtje met een volle wasmand komt aansjouden. Haar rokken wapperen om haar benen terwijl ze de kleding aan de waslijn hangt. De geit, die verzet wil worden, rukt

aan zijn ketting. Met een glimlach kijkt Rinus naar zijn oudste dochter. Zoals ze loopt en doet, gaat ze precies op haar moeder lijken. Sijtje neemt de lege wasmand op en wil weer naar binnen gaan.

‘Sijtje, vraag aan Teun of hij komt helpen zagen!’ roept Rinus.

‘Ja, vader!’

Even later sloft Teun, die net terug is van zijn boer, naar buiten. Zwijgend neemt hij de andere kant van de trekzaag. Ze zagen net zolang tot Teun klaagt over pijn in zijn schouders. Ook al is Teun voor zijn jaren een boom van een vent, zijn hele lijf doet pijn en hij heeft geen aasie energie meer over. De hele dag heeft hij over het land gekropen om aardappelen te rooien, kisten vol heeft hij weggesleept en op de platte wagen gesjord.

Rinus laat de jongen gaan en gaat zelf verder met het in stukken hakken van de stam. Het is mooi, jong hout. Omdat het nog vochtig is, is het ook goed te bewerken. Populierenhout. Het liefst gebruikt hij wilgenhout, dat nog flexibeler en gemakkelijker te bewerken is, maar ook veel duurder. En dure klompen kan hij hier niet aan de mensen slijten. Hij woont tussen arme sloebers die hard voor hun centen moeten werken. Zij vragen eerst naar de prijs en kijken daarna naar de kwaliteit. Dus gebruikt hij populierenhout.

Na een hele middag werken, kraakt Rinus van de honger. Als hij binnenkomt, merkt hij dat er een vreemd luchtje in de keuken hangt. Sijtje staat met een rood hoofd bij het fornuis. Rinus, die ziet dat ze gehuild heeft, legt zijn zware hand op haar schouder en vraagt: ‘Zoveel verdriet om moeder, Sijtje?’

Sijtje schudt haar hoofd en snikt: ‘De aardappelen zijn aan-gebrand, ik heb ze weggegooid.’

‘Ben je nou helemaal!’ schrikt Rinus ‘Kon je de verbrande stukken niet wegsnijden?’

Geschrokken kijkt Sijtje haar vader aan. Daar heeft ze helemaal niet aan gedacht! Ze rent naar het bleekveld, maar

komt even later nog luider snikkend terug. ‘De geit heeft ze al opgevreten.’

‘Geef het beest eens ongelijk!’ lacht Rinus. ‘Maakt niet uit, dan heeft die ook een beste dag. Dek de broodtafel maar, we eten gewoon nog een keer brood. Daar gaan we ook niet dood aan.’ Dat woord komt hard aan in de keuken. Het voelt alsof er een messteek door Rinus zijn hart gaat, want opeens ziet hij Marijtje weer levendig voor zich. Hoe ze lachend bij het aanrecht stond met haar bonte schort voor en met de kinderen jengelend aan haar rokken. Ineens zijn die gewone herinneringen zo dierbaar.

Sijtje durft haar vader amper aan te kijken als ze zegt: ‘Het brood is ook op, vader.’

Rinus bromt. ‘Sijt, doe niet zo onnozel, loop naar de bakker en haal een brood!’

Sijtje schudt haar hoofd en haar mond beeft. ‘Die cadetten zijn nog niet betaald en die man begint er elke keer weer over.’

Rinus vloekt inwendig en stampet met een rood hoofd de deur uit. Uit de werkschuur haalt hij twee paar van zijn mooiste klompen en met de klompen onder zijn arm kloeft hij het pad af. Sijtje en Teun kijken elkaar aan.

‘Wat gaat vader met die klompen doen?’ vraagt Sijtje angstig aan haar broer.

‘Die verrotte bakker zijn hersens inslaan, wat denk jij!’

Bang kijkt Sijtje haar broer aan.

‘Nee, joh,’ grijnst Teun, ‘daar betaalt hij vanzelf de rekening mee.’

‘Met zijn mooiste klompen? Deze heeft hij met de hand beschilderd. Zoveel kosten die cadetten toch niet?’

‘Vader is trots. Die komt alleen met het allerbeste aanzetten, zodat hij ze voorgoed de mond kan snoeren.’

Zwijgend wachten ze aan tafel, zelfs Maartje durft niets te zeggen. Dik een kwartier later komt Rinus met een brood onder zijn arm terug. Met een grauw smijt hij het op tafel.

‘Heeft u de bakker flink op zijn lazer gegeven?’ vraagt Teun grinnikend, als ze die avond zitten te schemeren in het knusse kamertje.

Rinus schudt zijn hoofd. ‘Daar schiet je niks mee op, jongen, maar de rekening is nu wel betaald. Je moeder zou zich in haar graf omdraaien als ze wist dat er nog een schuld stond. Ik ben altijd goed geweest voor mijn geld, dat weten jullie ook. Die vent had zijn kwek moeten houden en helemaal tegen Sijtje. Die centen had hij heus wel gekregen.’

‘U had hem met die klompen om zijn oren moeten meppen,’ grinnikt Teun.

‘Altijd je fatsoen houden. Het zijn ook nog eens je klanten, moet je rekenen en praatjes gaan zo gauw rond. Red jij het hier allemaal een beetje, Sijtje? Wordt het werk niet te veel voor je, kind?’

Sijtje glimlacht. Ze zal niet zeggen hoe moe ze is, omdat hier zoveel te doen is en dat er zoveel dingen zijn die ze niet weet. Het ergste vindt ze dat ze niet meer naar het naaiatelier van mevrouw Hoep kan gaan. Dat had ze graag gewild. Leren naaien. Mooie kleding maken van fijne stoffen, het was haar grootste droom. Ze moest thuisblijven om haar zieke moeder te helpen, maar zo gauw moeder beter zou zijn, zou Sijtje bij mevrouw Hoep in de leer mogen.

Nu is die droom vervlogen.

Maartje ligt al op bed. Met z’n drieën zitten ze te schemeren in het kleine kamertje totdat ze een gerucht in het klompenhosje horen. Net wanneer Rinus opstaat om te gaan kijken, wordt er op de kamerdeur geklopt.

‘Binnen,’ roept Rinus. Hij verschiet van kleur wanneer meneer pastoor groot en breed in de deuropening staat. Onmiddellijk schuift hij een stoel voor de eerwaarde heer aan. Die kijkt het kringetje rond, legt zijn hoed op tafel en zegt: ‘Ik kom eens met je praten, Rinus.’

‘Dat kan,’ zegt Rinus die de bui wel voelt hangen. Marijtje

was een trouw kerkganger, hij niet. Daar komt de man vast over klagen.

‘Onder vier ogen, graag,’ zegt de pastoor.

Rinus hoeft niets te zeggen. Meteen staan Sijtje en Teun op, ze zeggen vader welterusten en gaan in de keuken het trapje naar de zolder op.

‘Brave kinderen,’ zegt de pastoor goedkeurend.

‘Mankeert niks aan,’ beaamt Rinus. ‘Wat is er aan de hand, pastoor?’

Hij neemt alvast een defensieve houding aan, want hij is niet van plan zich door de pastoor te laten commanderen. Dat de zondag een rustdag is begrijpt hij ook wel, maar de boeren melken ook en hij werkt op zondag aan zijn klompen in de schuur. Weet pastoor veel dat de muren op hem afvliegen zo zonder Marijtje?

Dus werkt hij. Hij doet er niemand kwaad mee en hij heeft ook wel in de gaten dat de kinderen anders alleen maar zenuwachtig van zo’n sikkeneurige, zwijgende vader worden.

De pastoor kucht eens en strijkt nadenkend een paar maal over zijn kin. Aarzelend steekt hij van wal. ‘Het gaat over Aagt Mooy, Rinus.’

‘Aagt Mooy?’ vraagt Rinus verbaasd, omdat hij het verband met de kerk niet ziet. ‘Moet ik die kennen?’

‘Nee, het klopt dat je haar niet kent. Ze komt niet van hier. Ze woont aan de buitenkant van Hoorn. Een paar jaar geleden is Aagt haar man kwijtgeraakt.’

‘En die kan ze niet meer vinden?’ grapt Rinus, die eigenlijk niks te maken wil hebben met een andere vrouw.

Verstoord kijkt de pastoor op. ‘Aagt Mooy trekt nu al een paar jaar steun van de kerk. Daar is niks mis mee, de diaconie is er voor de zwakkere en kwetsbare in de samenleving, maar je begrijpt dat die pot niet onuitputtelijk is. Daarom had mijn collega, pastoor Heine, graag gezien dat Aagt weer getrouwd raakt en omdat jij...’ Hier houdt de herder stil, want bij de

man tegenover hem zwellen de aderen in de hals op en zijn gezicht loopt rood aan.

Rinus balt zijn vuisten en knijpt zijn ogen tot spleetjes. ‘Marijtje is amper drie maanden dood en nu durft u... in mijn eigen huis!’ Met een dreun komt zijn vuist op tafel.

De pastoor wipt van consternatie omhoog. ‘Ja, luister eens, Bleeker,’ zegt hij nu zenuwachtig, ‘of het nu drie maanden geleden is of drie jaar dat jij je vrouw moet missen, het verdriet blijft. Maar je bent in de kracht van je leven en je moet verder. Vooruitkijken! En dat meidje van je is braaf genoeg, maar veel te jong om het huishouden draaiende te houden. Je ontnemt haar de kans om verder te komen.’

‘Ik heb haar nooit horen klagen,’ snauwt Rinus.

‘Dat bedoel ik maar,’ zegt de pastoor, ‘Sijtje is gehoorzaam genoeg en dat valt alleen maar te prijzen in haar, maar ik denk dat ze ook wel iets anders zou willen doen met haar leven.’

Een poos is het stil in de kamer. Rinus gaat staan en steekt de petroleumlamp op. Pastoor heeft het bij het rechte eind, daarom komt het zo hard aan. Maar het is zo moeilijk om toe te geven. Hij had Sijtje ook liever naar de naaischool gestuurd, daar had het kind haar zinnen op gezet. Kan hij het helpen dat het lot anders besliste?

‘Zo, nu kunnen we elkaar tenminste zien,’ lacht de pastoor. ‘Rinus, laat de zorgen toch niet al te erg op je schouders drukken, man. Wees wijs, neem een vrouw.’

Verdrietig staart Rinus voor zich uit. Een heldere traan biggelt over zijn wang.

Voorzichtig schuift pastoor een briefje met een adres erop over tafel.

‘Wandel er eens heen. Haal een kop koffie, niks bijzonders. Ga eens poolshoogte nemen, wat kan dat nou voor kwaad? Wie weet, klikt het tussen jullie.’

Rinus staart naar het briefje alsof het een vies vod is. Plots is het alsof Marijtje in zijn oor fluistert. ‘Zoek een vrouw Rinus, doe het voor de kinderen. Je hebt het me immers be-

loofd?’ Tegelijkertijd ziet hij Sijtje voor zich. Mager en bleek en met van die doorschijnende blauwe kringen onder haar ogen. Hij steekt het briefje in zijn borstzak en bromt: ‘Ik kijk wel.’

‘Doe dat, Rinus,’ zegt de pastoor opgelucht. ‘Kijk jij maar! Je zult er geen spijt van krijgen.’

De man staat op, schuift zijn stoel aan en zegt: ‘Je brengt toch wel verslag uit?’

Onverschillig haalt Rinus zijn schouders op. ‘Zal wel moeten, denk ik?’

‘Niks moet, Rinus. Het mag ook na afloop van de zondagsmis. Dan zie ik je ook nog eens in de kerk.’

Rinus grinnikt. Hij wist dat het ging komen. Meneer pastoor kan het niet laten op hem fijntjes op zijn nummer te zetten. ‘Vergeet uw hoed niet en een goeie avond, pastoor.’

‘Goedenavond, Rinus.’

2

Hij is niet gewend zich te laten sturen, maar nu heeft hij zich dan toch maar in zijn knappe pak gehesen en is hij te voet op weg naar Hoorn. Het briefje met het adres zit in zijn zak, maar hij hoeft er niet op te kijken, hij kent het inmiddels uit zijn hoofd. Zonder dat hij er erg in heeft, loopt hij even later te fluiten. Het is een mooie dag begin oktober, niet te koud en niet te warm en met een aangenaam zuchtje wind. Voor het eerst in tijden heeft hij zich een vrije middag gegund.

Op bezoek bij Aagt Mooy! Wat heeft hij te verliezen? Niks toch zeker? Gewoon een kop koffie halen, zoals de pastoor zei, en als het hem niet aanstaat, is hij zo weer vertrokken, neemt hij onmiddellijk de kuierlatten.

Hij grinnikt als hij aan Sijtjes verbaasde gezicht denkt. Wat keek dat kind raar op toen hij zei dat hij aan de wandel ging. Hij zag wel hoe die grote blauwe ogen hem onderzoekend opnamen. Teun is gelukkig naar zijn baas. Die jongen zou meteen onraad hebben geroken. Teun is zo'n driftpoter, die begint op voorhand al te blazen.

Na een goed anderhalf uur staat Rinus voor het huis in Hoorn. Verbaasd kijkt hij naar de voorgevel met het ertegenaan gebouwde winkeltje. 'Schoenmaker Mooy,' staat er in sierlijke letters op het etalageraam. Haar overleden man was schoenmaker? Een soort collega van hem dus. Klompenmaker, schoenmaker, zoveel verschil zit daar niet tussen. Ze maken allebei schoeisel.

Hij voelt aan de winkeldeur, maar die is gesloten. Zoekend loopt hij naar de zijkant van het huis waar de voordeur is. Hij belt aan. Als de deur opengaat, verschijnt er een klein,

min vrouwtje, dat hem argwanend bekijkt.

‘Ik ben Rinus Bleeker en ik kom een kop koffie bij je halen.’

Niet-begrijpend kijkt ze naar hem op.

‘Ik ben gestuurd door meneer pastoor,’ legt Rinus korzelig uit. ‘Een paar maanden terug is mijn vrouw overleden en nou...’ Er komt een brok in zijn keel. Als ze hem nou nog niet binnenlaat, taait hij meteen weer af.

Aagt heeft plots het licht gezien, want ze schiet achteruit en houdt de deur wijd voor hem open. Parmantig dribbelt ze voor hem uit naar de kamer waar ze hem een stoel aanbiedt.

Rinus gaat zitten en kijkt rond. De kamer is mooi ingericht. Het raam achterin geeft uitzicht op een tuin die aan een water grenst. ‘Mooi uitzicht heb je hier,’ zegt hij.

Aagt mompelt iets over koffiezetten en gaat naar de keuken. Een dikke kat ligt op de tafel en kijkt hem aan. Rinus trekt een vies gezicht. Katten horen op de grond. Aagt komt weer binnen en gaat tegenover hem zitten. Ze neemt de kat op schoot en aait het beest. Ze knikt vriendelijk naar Rinus en wacht tot hij begint te praten.

Zo in het volle licht schrikt hij toch wel. Ze is ouder dan hij. Ze heeft een hoog voorhoofd, kraaijenpoten rond haar ogen, scherpe trekken in haar gezicht en een puntige kin die iets naar voren steekt. Tot overmaat van ramp hangt er een soort wrat onderaan die kin, waar ook nog eens zwarte haren uitsteken. Snel wendt hij zijn blik af. Op de kast staat een portret.

‘Je overleden man?’ vraagt hij met een knik naar de foto.

Ze zet de kat op de grond, klopt de haren van haar rok en zegt: ‘Ja, dat is Piet Mooy. We waren meer dan twintig jaar getrouwd. Het was een beste man. Hij was schoenmaker, maar dat heb je vast al wel ontdekt.’

‘Ja, dat was wel duidelijk toen ik aankwam.’

‘En wat doe jij voor de kost, Rinus Bleeker?’

‘Ik ben klompenmaker, dus we hebben zo’n beetje hetzelfde beroep,’ zegt Rinus.

Er trekt een minzaam lachje om haar mond. ‘Nou klompenmaker of schoenmaker, daar zit wel een verschilletje tussen. Het enige raakvlak is dat jullie beiden iets maken om op te lopen, maar voor een schoenmaker komt daar wel meer vakkennis bij kijken.’

‘En toch hebben klompen meer voordelen,’ verdedigt Rinus zijn ambacht. ‘Ze zijn droog en warm en gezond voor de voet. Stel je voor dat een boer op schoenen door zijn zompige weilanden moest?’

Spottend kijkt Aagt hem aan. ‘Klompen is schoeisel voor de armen, zo is het altijd geweest.’ Haar man zaliger had een hekel aan klompenmakers, ze knaagden aan zijn boterham.

Rinus zit onrustig te draaien op zijn stoel. Wat verbeeldt dit lelijke mirakel zich wel? Koffiedrinken en dan gaat deze jongen pleite.

Even later zet Aagt een kop koffie voor hem neer en deelt er ook nog koek bij uit. Kijk, dat is nou weer lekker, maar eerlijk gezegd zit hij te kraken van de honger. Die wandeltocht duurde langer dan hij dacht. Het liefst had hij nu een paar sneeën brood weggestouwd, maar daar durft hij niet om te vragen. Als dit nou een vlotte tante was geweest met een gulle lach, had hij zeker gevraagd of ze wat te bikken voor hem heeft. Maar deze zure druif, die mag het houden! De haarbal springt nu pardoes bij hem op schoot. Ook dat nog! Hij durft het beest niet weg te jagen, maar hem aaien, dat vertikt hij.

‘Dus jij bent op zoek naar een vrouw?’ zegt Aagt.

Rinus knikt. Hij kan het moeilijk ontkennen, want wat komt hij hier anders doen?

‘Heb je kinderen?’

‘Drie,’ zegt Rinus onwillig. ‘Teun van zeventien, Sijtje van vijftien en Maartje van tien jaar.’

Aagt knikt. ‘Ik heb er twee. Aldert van negentien, die werkt

bij een binnenschipper op een schuit. Zelf kom ik ook uit een schippersfamilie, dus toen mijn Aldert vertelde dat hij wilde varen, was ik daar zeer content mee. Mijn dochter, Grietje van zeventien, werkt bij mevrouw van de dokter. Ook een keurig dienstje. Ze zijn erg over haar te spreken.'

'Je man al lang dood?' vraagt Rinus en hij gaat met zo'n ruk verzitten dat de kat met een schreeuw van schrik op de grond springt. Dat opscheppen over die kinderen, daar kan hij niet goed tegen.

'Twee jaar is hij nu alweer weg. Werken jou kinderen?'

Rinus knikt. 'Teun werkt bij een boer, Sijtje reddert onze huishouding en Maartje gaat naar school.'

Aagt knikt tevreden. Dat zit in ieder geval goed, dat die Sijtje thuis is. Dat moet zo blijven, dan heeft ze meteen een werkster. 'Is je vrouw al lang dood?'

Er verschijnt een pijnlijke trek op Rinus zijn gezicht. Hij wil het helemaal niet met dit mens over Marijtje hebben. Dat voelt als heiligschennis. 'Drie maanden,' broemt hij.

'Dat is nog maar kortgeleden,' concludeert Aagt. 'Maar ik begrijp jou wel, een man alleen is niks waard.'

'We redden ons anders prima,' zegt Rinus.

Aagt snuift smalend. Ja, daarom hangt die grote lummel hier zeker aan de bel. Omdat ze zich zo prima redden. Nou, ze hebben haar niks wijs te maken. Een man alleen is als een schip zonder kapitein. Deze klompenmaker staat haar wel aan. Hij is jonger dan zij, dat ziet ze zo. Bovendien is het een sterke, grote vent. Breed in de schouders, armen waar spieren als dikke kabels over elkaar heen liggen en onder zijn fiere blonde kuif heeft hij een knap gezicht.

Er zijn meer kerels om haar gekomen na de dood van haar man, maar niet van dit kaliber. Ze zal nog maar eens een kom koffie inschenken en een koekje kan er ook nog wel af. Ze staat op en vraagt: 'Doen we nog een bakkie, Rinus?'

Rinus veert overeind. ‘Nee, daar heb ik geen tijd voor. Het is ruim anderhalf uur lopen en ik moet nog een bestelling wegbrengen.’

Aagt knikt begrijpend. ‘Dat is jammer, maar zaken gaan voor het meisje, zo is het altijd nog geweest.’ Ze sluit de deur van de kamer, zodat de kat niet kan ontsnappen en loopt kaarsrecht voor hem uit naar de voordeur. ‘Zien we elkaar nog eens?’ vraagt ze in de donkere gang.

‘We kijken wel,’ bromt Rinus. Hij wil weg, de frisse lucht in en wacht nu ongeduldig tot ze de deur voor hem opent.

En dan, zo in het volle zonlicht ontdekt hij ook een donkere, donzen waas op haar bovenlip!

Aagt reikt hem een kleine, maar stevige hand. ‘Fijn om kennisgemaakt te hebben,’ zegt ze met haar liefste lach. Ze dringt niet verder aan, ze wil vooral niet al te happig overkomen, want dan gaan mannen juist voor je op de loop.

Deze vent moet ze vangen met honing.

Maar vangen zal ze hem!

Het is niet na de hoogmis dat Rinus de pastoor verslag gaat uitbrengen, maar op een dinsdagavond wanneer de schemer is ingevallen en de lantaarnopsteker zijn werk heeft gedaan. Ongeduldig staat Rinus op de arduinen stoep voor de grote pastorie te wachten.

Hij heeft zijn prevelementje klaar. Hij zal meneer pastoor eens haarfijn uitleggen dat hij niks in die hele Aagt Mooy ziet. Hoe komt die man erbij dat Aagt Mooy een geschikte echtgenote voor hem zou zijn? Had hij zijn bril niet op, of heeft zijne heiligheid zo weinig verstand van vrouwen? Meneer pastoor doet zelf open en mompelt iets over een huishoudster met griep. Rinus laat zijn klompen buiten staan en loopt achter de herder aan de lange gang door.

Koffiezetten gaat pastoor niet zo best af, dus schenkt hij een glas wijn, want daar heeft hij genoeg van staan op de plank in de sacristie. Bij de eerste slokken griezelt Rinus van

het sterke, zoete vocht, maar dan begint het te wennen en is zijn glas in een ommezien leeg.

‘Kleine slokjes, beste man, het is koppig spul! Je moet straks wel rechtstandig de deur weer uit. Maar vertel!’ De pastoor wrijft genoeglijk in zijn handen.

‘U heeft me een lelijke streek geleverd!’ gromt Rinus.

‘Een streek geleverd?’ vraagt de herder, zich van geen kwaad bewust.

‘Ze heeft een pukkel onderaan haar kin hangen, een soort wrat,’ zegt Rinus en hij trekt een vies gezicht.

‘Geloof me als ik zeg dat ik het beste mens niet eens ken!’ Hij schenkt opnieuw de glaasjes vol. ‘Maar is dat alles?’

‘Er groeien haren uit, van die lange zwarte.’

‘Haren? En daar laat, jij zo’n potige kerel, je door weerhouden? Door een pukkel en een paar haren?’ spot de oude man.

‘Ja, hoor eens hier, meneer pastoor, ik moet ertegenaan kijken, u niet!’

‘Kijk dan niet! Je ziet wat je wilt zien, Rinus Bleeker.’

‘Als ze wat zegt, beweegt die pukkel mee, er is geen ont-komen aan,’ monkelt Rinus.

‘Wijwater!’

‘Wijwater?’

De pastoor weet het zeker. ‘Elke dag een nat lapje gedrenkt in wijwater en die pukkel verdwijnt als sneeuw voor de zon.’

Ongelovig staart Rinus de man aan. ‘Maakt de pastoor nou de kachel met me aan?’

‘Maar, nee! De Heer kan veel meer dan alleen onze ziel helen,’ zegt de pastoor geheimzinnig.

‘Daar trap ik niet in,’ zegt Rinus die zich voor de gek gehouden voelt.

‘Breng me morgen maar een lege fles, dan zal ik die vullen en dan zal jij eens wat gaan beleven!’

De pastoor buigt zich naar zijn parochiaan over en kijkt hem door zijn gouden montuurtje streng aan. ‘Nou kun je

wel tegenspartelen, maar je zult wel moeten, Rinus Bleeker. Jouw kinderen hebben een moeder nodig en die Aagt Mooy is een beste vrouw. Ze heeft een zoon en een dochter in zo'n beetje dezelfde leeftijd als die van jou, dus dat zal wel accorderen met elkaar.'

Zwijgend staart Rinus voor zich uit.

'Nou?' vraagt de pastoor en hij trommelt ongeduldig met zijn vingers op het tafelblad.

Rinus schudt zijn hoofd. 'Ik moet er wel elke avond naast liggen, hè? U vraagt me nogal wat!'

'Bedsteedeuren dicht, in het donker zie je niets,' lacht de pastoor, die voelt dat hij terrein wint. 'Nee, alle gekheid op een stokje, Rinus. Jij denkt alleen maar aan je eigen geneugten, maar dan bewandel je het verkeerde pad, mijn zoon. Het belang van je kinderen staat voorop, vergeet dat niet.' De pastoor gaat staan. 'Wel, het is mijn bedtijd geworden. Ik maak het tegenwoordig zo laat niet meer. Dus je weet wat je te doen staat?'

Morreleld komt ook Rinus overeind. 'We zien wel,' broemt hij en voor de pastoor uit stapt hij op zijn sajetten sokken de lange gang door. De pastoor haast zich achter de klompenmaker aan om de voordeur voor hem te openen, maar Rinus is vlugger. Die schiet in zijn klompen en trekt met een klap de deur achter zich dicht. Nijdig klost hij op huis aan. Meeneer pastoor heeft makkelijk praten. Die ligt prinsheerlijk in zijn eentje in een groot ledikant en kan zich in de keuken met een huishoudster redden. Verrek, een huishoudster! Waarom heeft hij daar niet eerder aan gedacht? Dat is de oplossing! Meteen laat Rinus zijn schouders weer hangen. Een huishoudster kost geld en dat kan hij niet missen. Wil hij aan een vrouw komen, dan zal hij moeten trouwen. Thuis loopt hij regelrecht naar de schuur, op zoek naar een lege fles. Als hij die gevonden heeft, staart hij naar het ding in zijn hand. Hij kan net zo goed een hele teil meenemen, die pukkel was je niet zomaar weg! Een hittige woede stijgt in hem op. Wat kan

hem die pukkel eigenlijk verrekken! Hij laat zich niet uithuwelijken, nog door geen tien pastoors. Hij smijt de fles tegen de muur aan diggelen. Hij laat zich niet als een gewillig schaap naar de slachtbank brengen, dan kennen ze Rinus Bleeker nog niet! Die hele dikke pastoor kan met zijn Aagt Mooy de boom in! Tevreden over zijn besluit veegt hij grijnzend de scherven bij elkaar en fluitend gaat hij zijn huis in.

Een week later komt Janus van de Molen de klompenmakerij binnenstappen.

‘Morgen Rinus.’

‘Morgen, Janus, kwam je zomaar aanlopen of heb je nieuwe klompen nodig?’

Janus trekt een been op. ‘Zo goed als versleten en dat met de winter voor de deur.’

‘Ja, dat wordt een koude bedoening,’ lacht Rinus.

Janus gaat op het bankje zitten en kijkt naar de handelingen van de klompenmaker. Die lepelt een klomp uit, zodat de houtsplinters in het rond vliegen. De geur van vers hout prikkelt aangenaam in zijn neus. ‘Zwaar werk, Rinus, ik zou er doodmoe van worden.’

‘Ben eraan gewend,’ bromt Rinus.

‘Dat is je aan te zien,’ zegt Janus, met een scheef oog kijkend naar die brede, gespierde vent.

Rinus staat op en zet een paar klompen voor zijn klant neer. ‘Dezelfde maar weer?’

Even kijkt Janus naar de blankgeschuurde klompen. Dan schudt hij zijn hoofd en wijst naar een paar andere klompen. ‘Die vind ik ook wel mooi,’ zegt hij timide.

‘Die zijn zeker niet verkeerd,’ antwoordt Rinus. ‘Maar, vier stuivers duurder.’

Janus trekt een zuinig gezicht. ‘Vier stuivers? Meen je dat nou? Je bent niet misselijk.’

‘Er zal toch brood op de plank moeten komen,’ zegt Rinus. ‘En je ziet wat een werk ik eraan heb gehad. Aan zo’n paar

klompen zit ik een hele avond te schilderen.’ Dat Sijtje daar ook al handigheid in heeft en het graag doet, daarover zwijgt hij wijselijk.

Janus knikt. Hij ziet ook wel dat het allemaal handwerk is, want stuk voor stuk zijn het ware kunstwerkjes, schildertje gelijk, daarom wees hij ze ook aan. En vanaf hier kun je zo zien dat ze lekker lopen, want het is net alsof er een voetafdruk aan de binnenkant zit. Rinus is een klompenmaker eersteklas. Een betere is er in de hele omtrek niet te vinden. ‘Mag ik ze eens proberen, alleen maar voelen hoe ze lopen?’ vraagt Janus.

Rinus zet de dure klompen voor hem neer en snijdt het touwtje door waarmee ze aan elkaar verbonden zitten. Parmantig loopt Janus een rondje door de schuur.

‘En?’ grijnst Rinus.

‘Voortreffelijk, ik neem ze.’

‘Mooi,’ zegt Rinus.

Janus trekt zijn portemonnee en gaat weer op het bankje zitten. ‘Geen nieuws voor de rest?’ Met een scheef oog kijkt hij naar de grote, woeste kerel. Janus weet iets, er wordt geroddeld. Maar als zijn vraag verkeerd valt, heb je kans dat die spiermassa hem aanvliegt en dat hij, Janus, binnen de kortste keren buiten zand ligt te happen. Je weet het nooit met deze klompenmaker.

‘Dus geen nieuws?’ vraagt hij nog maar eens omdat Rinus niet reageert. Rinus haalt zijn schouders op. Janus gaat staan en met zijn handen op zijn rug bekijkt hij een paar planken met klompen. Dan draait hij zich om en plots rolt de vraag dan toch van zijn lippen. ‘Waar ging je laatst naartoe? Je had je in je knappe pak gestoken, zag ik wel. Ik dacht, die heb een belangrijke boodschap.’

‘Zag je me gaan?’ grinnikt Rinus.

Opgelucht dat de klompenmaker het goed opneemt, durft Janus mee te grijnzen. ‘Vanzelf! Ik wist meteen, die moet ergens op aan.’

Rinus legt zijn gereedschap neer en gaat op zijn werkbank zitten. ‘Ik was op aanraden van meneer pastoor bij iemand op de koffie.’

‘Op aanraden van de pastoor?’ Nou moet Janus al helemaal het zijne ervan weten. ‘Bij wie?’

‘Je kent haar toch niet,’ zegt Rinus die al spijt heeft dat hij zich laat uithoren.

‘Dan ken je het net zo goed zeggen, als ik haar toch niet ken,’ vindt Janus.

Onwillig vertelt Rinus: ‘Ik was naar Aagt Mooy. Een weduwe uit de buurt van Hoorn.’

‘Aagt Mooy,’ zegt Janus nadenkend. Dan kijkt hij Rinus met grote ogen aan. ‘Toch niet de weduwe van schoenmaker Mooy?’

Rinus knikt.

‘Haar ken ik niet, maar haar man heb ik wel gekend. Dat was een bovenste beste kerel. Hij had het niet getroffen met die Aagt. Ze zeggen dat ze hem regelrecht het graf in heeft gepest.’

Nijdig kijkt Rinus hem aan. ‘Wie zegt dat?’

Janus verschiet van kleur. Nou heeft hij die vent toch kwaad gemaakt. Janus haalt zijn schouders op en zegt: ‘Gewoon, de mensen.’

‘Ach, de mensen roddelen zoveel,’ zegt Rinus schouderophalend.

Janus trekt zijn rode zakdoek uit zijn zak en snuit zijn neus. Nou kan die klompenmaker wel doen alsof het hem niks interesseert, maar hij merkt best dat Rinus het zich wel degelijk aantrekt. En is het niet Janus zijn dure plicht Rinus te waarschuwen? ‘Ik zou toch maar piano aan doen als ik jou was. Het schijnt dat ze geen haar op haar tanden heeft, maar prikeldraad.’

Rinus grinnikt. ‘Maakt niet uit, het wordt toch niks.’

‘Gelukkig maar.’ Opgelucht staat Janus op. ‘Laat je door die pastoor niks wijsmaken, Rinus. Hij probeert jou voor zijn

karretje te spannen, maar dat wordt zwaar trekken. Die Aagt Mooy ontvangt als weduwe waarschijnlijk steun van de kerk en als jij haar trouwt, zijn ze daar mooi vanaf. Trouwens, je redt het toch best zo? Jullie Sijtje is al een pront meidje.'

'We redden ons prima,' beaamt Rinus.

Als hij Janus weg is, kijkt Rinus peinzend voor zich uit. Dus er wordt gepraat over zijn bezoek aan Aagt Mooy. Rinus heeft het gevoel dat Janus Aagt beter kent dan hij wilde toegeven en het leek ook wel alsof Janus van zijn reis afgwist. Misschien heeft iemand hem bij Aagt zien binnengaan. In ieder geval houden zijn dorpsgenoten hem in de kieren. Maar het gegeven dat Aagt niet zo'n lekkertje is, blijft wel door zijn hoofd malen.

Rinus neemt de klomp waaraan hij bezig was weer op en werkt verder. Opnieuw gaat de deur open en nu staat de bakker in de schuur. Rinus heeft hem niet horen aankomen, maar hij verschiet toch wel als hij de man ziet staan.

'Staat er weer een rekening open?' vraagt hij nors.

'Nee, nee,' haast de bakker zich te verontschuldigen. 'Ik kwam enkel om te vragen of je vandaag of morgen tijd hebt om een paar nieuwe speculaasplanken voor me te maken. De oude zijn versleten en de tijd komt er weer aan.'

Rinus pakt een potlood en opschrijfboekje en wijst de bakker naar het bankje. Speculaasplanken. Dat is weer iets heel anders. Maar hij heeft het meer gedaan, dus er valt over te praten.

'Eikenhout?'

De bakker knikt en Rinus noteert.

'Welke figuren wil je erin hebben en welke maten moeten het worden?' vraagt Rinus.

De bakker geeft met zijn handen zo ongeveer de maat aan. 'Misschien een molen, een vrouwtje en een mannetje. Een beestje is deze keer ook wel aardig.'

Rinus knikt. Dat is nou precies een klusje voor Teun. Die

is zo bedreven in het figuur snijden. ‘Wanneer moet je ze hebben?’

‘Het liefst zo gauw mogelijk,’ zegt de bakker en hij bloost ervan. Het valt hem alles mee. De laatste keer is hij zich rot geschrokken van de ruwe klompenmaker die vloekend twee paar klompen op zijn toonbank smeedt. Nu durft hij niet te vragen wat die planken hem gaan kosten, maar deze man heeft nog nooit iemand het vel over de neus getrokken dus dat moet hij er maar op wagen.

Opgelucht verlaat de bakker het erf.

Die avond wordt er nog laat op de achterdeur geklopt. Schuchter steekt Janus van de Molen zijn hoofd om de hoek van de deur. ‘Iemand thuis?’

‘Janus, m’n makker!’ roept Rinus, die de stem herkent. ‘Komt erin!’

Maar Janus blijft op de mat staan.

Rinus legt zijn penseel op het schoteltje en gaat naar achteren toe. In een oogwenk ziet hij dat Janus zijn oude klompen weer aan heeft en de nieuwe onder zijn arm geklemd houdt.

Het mannetje durft de klompenmaker haast niet aan te zien.

‘Zijn ze niet naar de zin?’ vraagt Rinus.

‘Ik heb nooit betere en mooiere gehad,’ zucht Janus.

‘Wat is er dan loos?’ vraagt Rinus verbaasd.

Er kruipt een hoogrode kleur over Janus zijn gezicht, maar er komt geen woord over zijn lippen.

‘Nou, voor de draad ermee, we staan hier niet om vliegen te vangen,’ zegt Rinus ongeduldig.

Janus kijkt hem angstig aan. ‘Ik moet ze terugbrengen. Ze zijn te duur. Marie heeft het weer eens op haar heupen. Het is een best mens hoor, daar niet van, maar ze kan zo tekeer gaan, daar zou een paard de hik nog van krijgen. Marie van de Molen heet ze, ze hadden haar beter Tik kunnen noemen.’

En dan slaat Rinus met beide handen op zijn knieën en hij

buldert van het lachen. Dat is voor Janus zo'n opluchting dat hij hikkend meedoet. Als hij eindelijk de tranen uit zijn ogen poetst, zegt hij: 'Alle gekheid op een stokje, Rinus, Marie is zelf ook hard aan nieuwe klompen toe en bij die twee oudste jongens zit er haast geen bodem meer in, dus voor dit geld... Ik heb de onderkant met een natte doek schoongemaakt, je ziet haast niet dat erop gelopen is.'

Rinus legt zijn zware hand op Janus zijn smalle schouder. 'Loop mee.' Hij gaat Janus voor naar zijn werkplaats.

'We zullen eerst een lichtje maken.' Hij strijkt een lucifer aan en steekt de petroleumlamp op. En dan haalt hij net zo'n paar handbeschilderde klompen van de plank en nog twee paar kleine blankgeschuurde kinderklompen. Hij houdt ze onder Janus zijn neus. 'Is dit de maat van jouw jongens en die van Marie?'

Verbaasd kijkt Janus Rinus aan. 'Ja, dat zal wel zo ongeveer.'

Rinus stopt de drie paar klompen in een jutezak. Ook de nieuwe klompen die Janus nog in zijn handen heeft, stopt hij erbij en dan overhandigt hij de zak aan Janus. 'En doe Marie de complimenten van Rinus Bleeker.'

Verbijsterd staart Janus naar de jute zak. Bang schudt hij zijn hoofd. 'Dat kunnen we niet betalen, Rinus.' En hij wil de zak alweer teruggeven.

'Heb ik het over betalen?' broemt Rinus terwijl hij de lamp dooft en Janus voor zich uit naar buiten duwt. 'En nou opgehoepeld, ik heb meer te doen.'

Tranen van ontroering springen in Janus zijn ogen en onder vele bedankjes scharrelt hij in het donker het erf af.

Een week later is Rinus op weg naar de markt in Hoorn. Hij heeft zijn wagen volgeladen met klompen en zijn oude paardje sjokt over de stille wegen. Een dikke mist hangt druilerig over het land, maar wanneer de zon doorkomt, belooft het een mooie dag te worden.

Rinus stalt zijn paard op zijn vaste adres en duwt de wagen naar de plek die de marktmeester hem aanwijst. Al gauw komen de eerste klanten langs. Een boer neemt twee paar tegelijk af, hij hoeft niet te passen, want hij weet dat de klompen van Rinus de beste zijn. Sommigen vinden hem te duur, maar Rinus verandert zijn prijzen niet. Hij staat voor de volle honderd procent achter zijn product en daar mag voor betaald worden.

Tussen de middag eet hij zittend op een kist zijn brood, dat door Sijtje in alle vroegte is klaargemaakt. Ook de geitenmelk smaakt hem best. Ja, die geit van Teun, een echte Hollandse witte, die geeft me daar een melk! Elk jaar heeft Teun van dat beest een lam dat hij in een ommezien weet te verkopen. En als het een bokje is, laten ze het slachten. Dan hebben ze een tijdje vlees op tafel. Een geit is de koe van de armen, maar daar maalt Rinus niet om. En dan staat er een aardige dame voor zijn kraam, die een paar handbeschilderde klompen aanwijst. Olijk kijkt ze naar hem op.

‘Dag meneer. Ik draagt nooit klompen, maar deze vind ik zo prachtig, zou ik er ook op kunnen lopen denkt u?’

‘Dan ga ik u eens helpen,’ grinnikt Rinus. Hij komt voor de kraam om en helpt haar passen. Wanneer ze een paar stappen doet en dreigt te vallen, vangt hij haar lachend op.

‘Wacht even,’ zegt hij en hij pakt een paar gelijk beschilderde exemplaren, maar nu met een leertje aan de bovenkant. Hij meet het leertje op de maat van haar voet af, slaat er aan één kant een spijkertje in om het vast te zetten en zet de klompen voor haar neer.

‘Kijk dame, deze lopen een stuk gemakkelijker. Probeer ze eens.’

Hij geeft haar zijn arm en gearmd wandelen ze een paar meter heen en weer. De dame is tevreden, trekt haar schoenen weer aan en rekt lachend met hem af. Wanneer ze wegloopt, draait ze zich even om en zwaait.

Vanaf een afstandje heeft Aagt Mooy het tafereel gadege-

slagen. Jaloezie vlamt in haar op. Strijdlustig steekt ze haar kin naar voren en perst ze haar smalle lippen op elkaar. Het zal haar toch niet gebeuren dat een of andere mooie juffer met deze reus aan de haal gaat?

Snuivend strijkt ze haar haren glad, knijpt in haar wangen om meer kleur te krijgen en stapt dan parmantig op Rinus af.

Rinus die net met een dikke boer afreken, ziet haar vanuit zijn ooghoek aankomen. Hij is te laat om weg te duiken, dus knikt hij koel naar Aagt en zet een paar nieuwe klompen op de net vrijgekomen plek.

‘Dag Rinus,’ zegt Aagt mierzoet. ‘Verkoop je nog wat?’ Met een korte armbeweging maait ze drie paar klompen opzij om haar zware mand op de kraam neer te zetten.

‘Ik mag niet klagen,’ antwoordt Rinus laconiek. Op dat moment komt de orgelspeler langs waardoor ze elkaar niet meer kunnen verstaan. Met een ongeduldige glimlach wacht Aagt tot de man voorbijgaat. Maar die blijft staan. Met zijn ene hand draait hij aan het rad en met de andere rammelt hij met een koperen bakje onder Aagt haar neus. Snel stopt ze een paar centen in het herrie-ding zodat hij verder kan gaan. Ook Rinus geeft een stuiver. Omdat de man waar voor zijn geld wil geven, blijft hij net zolang draaien tot het lied uit is. Dan tikt hij vrolijk aan zijn pet en duwt zijn orgeltje verder.

‘Ik denk, je komt wel een keer aan,’ begint Aagt. ‘Maar je maakt geen haast.’

‘Mens, ik heb het hartstikke druk gehad,’ broemt Rinus.

‘Je komt op de terugweg bijna langs mijn huis,’ en vragend kijkt ze hem aan.

Rinus verschiet van kleur en het klamme zweet breekt hem uit. ‘Aagt, voor ik de hele handel heb opgeladen en kan vertrekken, is thuis het eten klaar.’

Aagt kijkt hem peilend aan. Opnieuw is ze onder de indruk van die grote, struise vent. Ze zal niet verder aandringen, want ze weet dat het averechts werkt. ‘Ik begrijp het, je hebt

een gezin en er wordt op je gewacht. Geeft niks. Wie weet verras ik jou wel en kom ik eerdaags bij jou op bezoek.'

Afwerend steekt Rinus zijn handen op. 'Dat moet ik je afraden. Ik ben veel van huis en je zult de meisjes maar van streek maken. Als het per se moet, kom ik nog wel eens een keer jouw kant uit, maar niet vandaag en morgen ook niet.'

Het gezicht van Aagt betreft. Als het per se moet, zegt hij! Maar dan zet ze haar vriendelijkste gezicht gauw op en zegt: 'Het hangt niet, ik kan wachten.' Ze helt voorover en legt met een vertrouwelijk gebaar haar hand op zijn arm. 'Ik vond het de vorige keer erg gezellig.' Ze geeft hem een schalkse knipoog. Nou moet ze op haar tellen passen en niet al te vrijpostig worden, anders verbruut ze het alsnog.

Rinus verplaatst snel een paar klompen zodat hij die hand kwijt is. 'Je ziet me wel weer verschijnen,' bromt hij.

'Daar houd ik je aan,' snuift Aagt tevreden. Ze pakt haar mand op en met ruisende rokken om haar enkels wandelt ze weg.

Rinus zit in de kamer en kijkt stil voor zich uit. Hij ziet er als een berg tegen op, maar toch heeft hij besloten om opnieuw bij Aagt Mooy op de koffie te gaan. Hij is als de dood dat als hij niet gaat, zij vandaag of morgen bij hem op de stoep staat en dat wil hij Sijtje en Maartje niet aandoen. Hij heeft ook geen idee hoe Teun zou reageren op vrouwelijk bezoek. Die jongen is na de dood van zijn moeder stil geworden. Teun die toch altijd wel een herrieschoppertje was, loopt nu met afhangelende schouders naar zijn boer en als je 's avonds vraagt hoe zijn dag was, komt er amper een woord uit. Ze missen Marijtje allemaal. Aan de een merk je meer dan aan de ander, maar stuk voor stuk zijn ze er nog steeds kapot van.

En toch heeft hij Marijtje op haar sterfbed een plechtige belofte gedaan. Hij zal op zoek gaan naar een vrouw, maar een goeie ligt niet voor het oprapen. En het is wel zo dat Aagt een zoon en een dochter heeft van zo'n beetje dezelfde leeftijd

als zijn kinderen, dus voor Sijtje en Teun zou dat reuring en gezelligheid geven. Er loopt een rilling over Rinus zijn rug als hij die pukkel en die snor voor zich ziet. Dat is toch wel een dingetje. Marijtje was de knapste niet, maar lang niet lelijk. Die had een lief gezicht, prachtige ogen en een warme stem. Dat heeft Aagt allemaal niet. Schoonheid vergaat wel met de jaren, het wordt nooit meer, alleen maar minder, maar als het al niet veel is...

Met een ruk schiet hij overeind. Verrek, wijwater!

Als Aagt zich met wijwater zou gaan wassen, is dat allemaal verleden tijd, volgens meneer pastoor. Wordt ze misschien nog een plaatje om te zien! Als dat nou de oplossing is, gaat hij niet moeilijk doen. Vol goede moed kloost Rinus naar de klompenmakerij op zoek naar een lege fles. Hij vindt hem in een oude kist vol rotzooi. Onder de pomp spoelt hij hem schoon en dan neemt hij hem mee naar binnen. Teun, die net uit zijn werk is en bij de tafel uit een dikke eikenplank figuren snijdt, kijkt op.

Rinus bewondert de speculaasplank. Wat is zijn Teun daar toch een kei in. Dat figuur snijden heeft hij helemaal in de vingers. Beter dan hij, Rinus, die juist een kunstenaar is in het beschilderen van de klompen.

‘Daar zal die bakker blij mee zijn!’ zegt hij complimenteus. Dankbaar kijkt Teun naar hem op.

‘Maar nu moet je even een boodschap voor me doen,’ zegt Rinus en hij laat Teun de fles zien. ‘Ga hiermee naar de pastoor, zeg dat ik je gestuurd heb en dat je om wijwater komt.’

Teun zet grote ogen op. ‘Waar is dat goed voor?’

Narrig kijkt Rinus zijn zoon aan. Hij is niet van plan om verdere uitleg te geven. ‘Effe niet zeuren, Teun, doe gewoon wat ik vraag. Elk gezin hoort een fles wijwater in huis te hebben.’

‘Wat een onzin, daar heb ik nog nooit van gehoord,’ schampert Teun en hij gaat weer door met zijn werk.

‘Teun, vort!’ Hij gaat die snotjongen niet aan zijn neus

hangen wat hij met dat wijwater van plan is. Hij moet ook nog bedenken hoe hij met die fles bij Aagt Mooy moet aankomen, want hij kan toch moeilijk zeggen dat ze elke dag van dat spul op die pukkel moet deppen.

Zuchtend staat Teun op, graait de fles uit Rinus zijn handen, stapt in zijn klompen en klost naar buiten.

Voldaan gaat Rinus aan tafel zitten. Nogmaals bestudeert hij de speculaasplank. De bakker kan tevreden zijn.

Sijtje die bij het fornuis staat en in een pan roert, kreunt zacht. Af en toe legt ze de lepel neer en houdt met twee handen haar buik vast.

‘Ben je niet goed, kind?’ vraagt Rinus. Sijtje geeft geen antwoord, maar roert gauw verder, want karnemelkse pap schift zo snel en brandt in een mum van tijd aan.

Rinus rommelt in de linnenkast en komt terug met een flesje wonderolie. ‘Kijk Sijt, neem hier zo af en toe een slok van. Dit is overal goed voor. Het heet niet voor niets wonderolie. Je zult zien dat je gauw genoeg opknapt.’

Glimlachend zet Sijtje het flesje op de schouw boven haar hoofd. Vader bedoelt het goed, maar wonderolie helpt niet tegen vrouwenkwaaltjes. Daar heeft vader echter geen verstand van, van al die pijntjes en ongemakken waar een meisje eens in de maand last van heeft. Moeder had er misschien wel iets voor geweten, maar die kan ze niets meer vragen. Sijtje slikt, want ze voelt alweer de tranen achter haar ogen branden.

Maartje ruimt haar speelgoed op en Rinus gaat de tafel dekken. Ineens krijgt hij een briljant idee! Wonderolie, wonderwater! Hij zal tegen Aagt zeggen dat het wonderwater is. Dat hij het van een marskramer langs de weg heeft gekocht en dat het een cadeautje is. Dat als zij haar gezicht er elke dag mee besprenkelt, zij er tien jaar jonger uit gaat zien. Welke vrouw wil dat niet? Hij zal vanavond de fles beschilderen en er in sierlijke letters ‘Wonderwater’ op zetten. Sijtje

komt met de pan gebakken aardappelen met spek aansjouwen en zet die op tafel. Nu is het wachten op Teun.

Teun staat op de stoep bij de pastorie en belt aan. Hij schrikt van het luide gegalm. Niet veel later klinken er sloffende voetstappen in de gang, een sleutel wordt omgedraaid en de deur gaat op een kier open. Teun houdt de fles omhoog. ‘Deze wil ik graag gevuld hebben met wijwater,’ zegt hij.

Nu vliegt de deur open. ‘Hou je me daarvoor van mijn werk?’ knort de huishoudster. ‘Morgenvroeg is de koster weer in de kerk, die regelt zulke zaken.’

‘Dat kan wel zijn, maar ik moest hier wezen volgens mijn vader,’ zegt Teun, die meteen een hekel aan het mens heeft.

‘En ik zeg dat je bij de koster moet zijn!’ snauwt de vrouw. Giftig kijkt ze hem aan. Ze wil de deur dichtgooien, maar Teun plant vliegensvlug zijn klomp ertussen.

‘Lelijke brutale vlegel!’ tiert de huishoudster.

Halverwege de gang gaat een deur open. De pastoor steekt zijn hoofd om de hoek.

‘Wat is er allemaal aan de hand, Kee?’

‘Deze jongeman vertikt het om te luisteren,’ hijgt het oude mens.

‘Het is goed, Kee, ga maar naar achteren,’ zegt de pastoor, die de bezoeker meent te herkennen. ‘Ik handel het verder wel af.’

Beduusd gaat de huishoudster terug naar haar keuken.

Geamuseerd neemt de pastoor de jongen op. ‘Jij bent er toch een van Rinus Bleeker? Teun, meen ik me te herinneren?’ Hij weet nog dat deze knul prachtig kon zingen toen hij een blauwe maandag bij het knapenkoor zat onder zijn deskundige leiding. Jammer dat de jongen er zo gauw de brui aan gaf.

Teun knikt en houdt de fles omhoog. ‘Ik kom om wijwater. Een fles vol graag. Opdracht van mijn vader.’

Met twinkelende ogen en een onderdrukte lach neemt de

pastoor de fles van Teun over. ‘Dat ga ik onmiddellijk voor je regelen. Loop maar even om, de kerk is open, we halen het uit de doopvont. Morgen vult de koster dat wel weer aan.’

Op een holletje kloost Teun om de pastorie heen naar de ingang van de kerk en even later overhandigt de herder Teun een volle fles wijwater.

‘Doe vooral de groeten aan je vader.’

‘Komt voor elkaar, pastoor,’ zegt Teun. Nu gaat hij snel op huis aan, want hij rammelt van de honger.

Een stiefmoeder zoals in de zwartste sprookjes

Na het overlijden van zijn vrouw Marijtje blijft Rinus achter met twee dochters en een zoon. Wanneer de pastoor op bezoek komt, vertelt die hem dat er in Hoorn een weduwe woont met een zoon en een dochter. Rinus gaat erheen om kennis te maken. Hij heeft Marijtje tenslotte beloofd een goede stiefmoeder voor hun kinderen te zoeken.

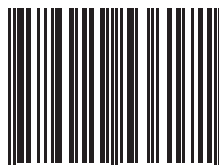
Wanneer hij kennismakt met de weduwe, Aagt, voelt hij zich niet tot haar aangetrokken. Hij trouwt desondanks met haar omdat de kinderen het goed met elkaar kunnen vinden. Rinus verhuist naar Hoorn en verkoopt snel de geit van zijn zoon omdat Aagt geen beesten op haar erf wil. En dat is nog maar het begin van de ellende waar Rinus het gezin in zijn onwetendheid in stort, want Aagt blijkt een stiefmoeder zoals uit de zwartste sprookjes.



In 1921 werd er op de begraafplaats in Wognum een graf geruimd. De kist was nog helemaal intact. Toen de doodgraver deze opende, bleek hij leeg te zijn. Het Noord-Hollands Dagblad publiceerde op 30 augustus 2016 een artikel over dit bijzondere gegeven. Toen **Mary Schoon** dat las, liet het haar niet los. Ze gebruikte dit verhaal als aanleiding voor deze spannende roman.

Z&K

ISBN 978 90 2053 617 1 NUR 344



9 789020 536171

www.zomerenkeuning.nl